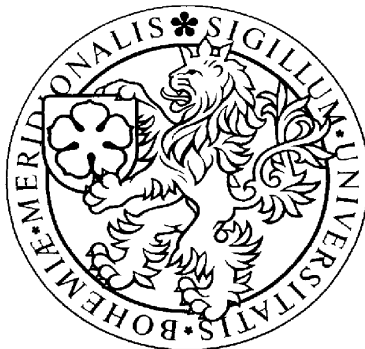

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Zdravotně sociální fakulta**

**PRAVOMOCI A ÚKOLY ORGÁNŮ
STÁTNÍ SPRÁVY A SAMOSPRÁVY A
FYZICKÝCH SUBJEKTŮ**

*doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia
studijního programu „Ochrana obyvatelstva“*

studijního oboru „Civilní nouzová připravenost“

ČESKÉ BUDĚJOVICE 2007

OBSAH:

ÚVOD	.....	3
PŘEDNÁŠKA Č. 1. - 3.	OBRANA, BEZPEČNOST A OCHRANA. BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČESKÉ REPUBLIKY. BEZPEČNOSTNÍ RIZIKA A HROZBY, TYPY KRIZOVÝCH SITUACÍ. IDENTIFIKACE RIZIK A JEJICH MOŽNÝCH NÁSLEDKŮ.....	4
PŘEDNÁŠKA Č. 4. - 5.	KRIZOVÝ MANAGEMENT, POSLÁNÍ, PRINCIPY, CÍLE, ÚKOLY A OPATŘENÍ. SYSTÉM ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ A KRIZOVÝCH SITUACÍ.....	12
PŘEDNÁŠKA Č. 6. – 8.	ROZBOR ZÁKLADNÍCH A SOUVISEJÍCÍCH PRÁVNÍCH NOREM. ÚKOLY ÚSTŘEDNÍCH ORGÁNŮ A DALŠÍCH ORGÁNŮ STÁTNÍ SPRÁVY PŘI REALIZACI PŘÍPRAVY OPATŘENÍ NA ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ, ÚKOLY ORGÁNŮ KRAJE A OBCÍ.	15
PŘEDNÁŠKA Č. 9. - 11.	ZÁKLADNÍ FUNKCE STÁTU, VÝZNAM KRITICKÉ INFRASTRUKTURY Z HLEDISKA ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ. VÝVOJ A ETAPY KRIZOVÉ SITUACE, FAKTORY KRIZOVÝCH SITUACÍ. SYSTÉM BEZPEČNOSTNÍCH RAD, KRIZOVÝCH ŠTÁBŮ A POVODŇOVÝCH KOMISÍ.	19
PŘEDNÁŠKA Č. 12. - 13.	SPECIFIKA ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ V ZÁVISLOSTI NA POTENCIÁLNÍCH ZDROJÍCH KRIZOVÝCH SITUACÍ.....	24
PŘEDNÁŠKA Č. 14.	OBRANNÉ, KRIZOVÉ A HAVARIJNÍ PLÁNOVÁNÍ. SOUČASNÉ PROBLÉMY KRIZOVÉHO MANAGEMENTU	29
LITERATURA	.....	32
PRÁVNÍ PŘEDPISY	.....	33
INTERNETOVÉ ODKAZY	.....	35

Klíčová slova: krizový, orgány, rizika, samospráva, stát

ÚVOD

Předložený text je určen jako opora pro orientaci posluchačů kombinované formy studia studijního programu "Krizové řízení zaměřené pro potřeby zdravotnictví" v předmětu Pravomoci a úkoly orgánů státní správy a samosprávy.

Cílem předmětu je seznámit studenty s pravomocí a úkoly jednotlivých orgánů státní správy a samosprávy na všech stupních výkonu veřejné správy při přípravě na řešení mimořádných událostech a krizových situacích a po jejich vzniku. Výuka navazuje na předměty věnované krizovému řízení a právně rámcuje prostředí krizového managementu. Hlavní důraz je položen na praktické dopady platných právních norem na jednotlivé orgány veřejné správy, na nezbytnost realizace jednotlivých úkolů a opatření při přípravě na řešení mimořádných událostí a krizových situací, kdy dochází k ohrožení životů občanů, jejich zdraví, majetku, životního prostředí a kulturních hodnot.

Na konci je uveden přehled literatury, která je rozdělena na předepsanou a doporučenou a otázky, které umožní čtenáři posoudit míru svých znalostí.

Znalost uvedených právních předpisů je nezbytná. Lze je získat v písemné formě ve vybraných knihkupectvích nebo si je stáhnou na www.stránkách (www.mvcr.cz/sbirka).

České Budějovice, prosinec 2007

Ing. Jan Horák
Ing. Jiří Hruška
Ing. Aleš Kudlák

Přednáška č. 1. až 3. Obrana, bezpečnost a ochrana. Bezpečnostní systém České republiky. Bezpečnostní rizika a hrozby, typy krizových situací. Identifikace rizik a jejich možných následků.

1. Obrana, bezpečnost a ochrana

Krizové situace vznikající v současné době ve světě, ale i v České republice nás neustále přesvědčují, že různou intenzitou mohou narušit dokonce i fungování státu a trvale udržitelný rozvoj společnosti. Proto k předcházení a k eliminaci negativních důsledků hrozeb si každý stát vytváří svůj bezpečnostní systém, který řeší obranu, bezpečnost a ochranu.

Základním předpokladem pro řešení krizových situací je vytvoření a použití mimořádných podmínek, postupů a opatření odpovídajících předpokládaným krizovým situacím. Jde zejména o účelově upravený a centralizovaný systém řízený státem, ale i o jednotný a koordinovaný postup na všech úrovních při realizaci nezbytných a nutných opatření. Z uvedených hledisek je nezbytné stanovit především jednotný řídicí systém orgánů a institucí vybavených potřebnou působností, pravomocí a odpovědností jak pro účely přípravy na krizové situace, tak i pro jejich řešení.

1.1. Bezpečnost a obrana státu

Stát je garantem zachování veřejného pořádku, bezpečnosti občanů a jejich majetku, státních zájmů a územní celistvosti a nedotknutelnosti.

Bezpečnostní systém České republiky chápe pojem bezpečnost jako žádoucí stav, kdy jsou na nejnižší míru snížena rizika pro ČR plynoucí z hrozeb vůči: obyvatelstvu, svrchovanosti a územní celistvosti, demokratickému zřízení a principům právního státu, vnitřnímu pořádku, majetku, životnímu prostředí, plnění mezinárodních bezpečnostních závazků a dalším definovaným zájmům.

Bezpečnostní politika je souhrn opatření a kroků za účelem prevence a eliminace hrozeb a z nich vyplývajících rizik s cílem zajistit vnitřní a vnější bezpečnost, obranu a ochranu občanů a státu. Bezpečnostní politika se provádí pomocí zahraniční, obranné a hospodářské politiky a politiky v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejné informovanosti, které jsou rovnocenné, soudržné a navzájem provázané. Při zajišťování bezpečnosti je důležité aktivní a preventivní působení v celém spektru bezpečnostní politiky. Především jde o prohlubování mezinárodní spolupráce a účast ČR ve spojeneckých svazcích, zapojování občanského sektoru do dílčích aktivit při zajišťování bezpečnosti, ale nutně také o vytváření podmínek pro uvědomělé konání občanů ČR. Teroristické útoky a protiteroristické úsilí potvrzují, že vnitřní a vnější bezpečnost je v dnešním otevřeném a vzájemně provázaném světě nutně zajišťovat na základě komplexního přístupu.

Výkonnost českého hospodářství a míra mezinárodní spolupráce významně spoluurčují možnosti ČR při zajišťování její bezpečnosti. Zajištění bezpečnosti občanů,

demokratického zřízení a principů právního státu a principů tržního hospodářství v ČR jsou klíčovými předpoklady pro efektivní rozvoj hospodářství. Neméně důležitými faktory pro rozvoj hospodářství ČR (dlouhodobého a vyváženého růstu HDP) jsou ekonomická bezpečnost a globální ekonomická stabilita.

Úkolem vlády ČR (vláda) a orgánů samosprávy na krajské a obecní úrovni v příslušném rozsahu je zajišťovat bezpečnost občanů, suverenitu země, demokratické zřízení a principy právního státu. Bezpečnost ČR je založena na principu zajištění bezpečnosti jednotlivce, ochrany jeho života, zdraví a majetku, a státních institucí včetně jejich funkčnosti. Ačkoli je za zajišťování bezpečnosti primárně odpovědná vláda, pro snižování rizik realizace hrozeb je žádoucí aktivní spolupráce občanů ČR a orgánů veřejné správy. Vláda proto hodlá i nadále vytvářet podmínky pro aktivní spoluúčast občanů při zajišťování bezpečnosti státu. V tomto smyslu budou zákonodárná, výkonná a soudní moc a instituce územní samosprávy podrobněji a systematičtěji informovat občany ČR o bezpečnostní situaci v zemi.

1.2. Bezpečnostní zájmy ČR

ČR rozlišuje své bezpečnostní zájmy (dále jen zájmy) podle stupně důležitosti. V Bezpečnostní strategii jsou zájmy rozděleny do tří kategorií:

- **životní**,
- **strategické**,
- **další významné**.

Životní zájmy

Životním zájmem je zajištění existence ČR, její suverenity, územní celistvosti a politické nezávislosti; dále pak je životním zájmem obrana demokracie a právního státu a ochrana základních lidských práv a svobod obyvatel. Ochrana životních zájmů státu a jeho občanů je základní povinností vlády ČR. Pro jejich zajištění a obranu je ČR připravena využít všech možných přístupů a použít všechny dostupné prostředky.

Strategické zájmy

Naplňování strategických zájmů slouží k ochraně životních zájmů. Zároveň slouží k zajištění společenského rozvoje a prosperity ČR. K jejich prosazování jsou voleny přístupy a prostředky přiměřené situaci.

Strategické zájmy ČR jsou zejména:

- bezpečnost a stabilita – především v euroatlantickém prostoru;
- zachování globální stabilizační role a zvýšení efektivity OSN;
- pevná transatlantická vazba v rámci NATO a budování strategického partnerství mezi NATO a EU;
- komplementární rozvíjení obranných schopností NATO a EU;
- rozvíjení role OBSE v oblasti prevence ozbrojených konfliktů, stabilizace a demokratizace;
- potírání mezinárodního terorismu;
- snižování rizika šíření zbraní hromadného ničení (ZHN) a jejich nosičů;

- eliminace organizovaného zločinu a nelegální migrace;
- snížení rizika napadení území ČR zbraněmi hromadného ničení – pomocí raket či jiných prostředků;
- podpora regionální spolupráce;
- zajištění ekonomické bezpečnosti ČR prostřednictvím posilování globální ekonomické stability, diverzifikací zdrojů strategických surovin, výrobků, služeb, zdrojů a forem kapitálových toků a ochrany strategických infrastruktur;
- posilování konkurenceschopnosti domácího obranného průmyslu a zajištění adekvátní úrovně strategických rezerv;
- podpora šíření svobody a demokracie a principů právního státu.

Další významné zájmy

Účelem naplňování dalších významných zájmů je přispět k zajištění životních a strategických zájmů, zvyšování kvality života občanů ČR a efektivity veřejné správy.

Mezi další významné zájmy zejména patří:

- snižování ekonomické a sociální nerovnováhy mezi Severem a Jihem;
- ochrana životního prostředí a prosazování principů trvale udržitelného rozvoje;
- snižování kriminality a zejména eliminování korupce, nelegálních obchodů a daňových úniků;
- potlačování extremismu včetně eliminace jeho příčin a vytváření podmínek pro multikulturní, tolerantní a občanskou společnost;
- zvyšování efektivity a profesionality státních institucí a soudnictví, a v této souvislosti posilování spolupráce státní správy a samosprávy a občanů ČR;
- podpora vědecko-technického rozvoje s důrazem na nové technologie s vysokou přidanou hodnotou inovace;
- rozvíjení technických a technologických schopností při ochraně a přenosu utajovaných informací;
- prevence a příprava na nepředvídatelné živelní, ekologické či průmyslové havárie a katastrofy;
- prevence a příprava na nepředvídatelný vznik a šíření nakažlivých smrtelných chorob.

2. Bezpečnostní systém České republiky

Bezpečnostní systém České republiky je tvořen prvky disponujícími funkčními kompetencemi stanovenými příslušnými zákony. Prvky vytvářejí hierarchickou strukturu, jsou centrálně řízeny a koordinovány, případně na jednotlivých úrovních působí samostatně v rozsahu své působnosti.

Jedná se především o orgány zákonodárné, výkonné a soudní moci, ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, zpravodajské služby, záchranné, havarijní a jiné sbory a služby, právnické a fyzické osoby, jejich vzájemné vztahy a pravidla činnosti.

Bezpečnostní systém ČR je vytvořen jako komplexní systém, který zajišťuje bezpečnost ČR ve vzájemné propojenosti roviny:

- politické (vnitřní a zahraniční),
- vojenské,
- vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatel,
- hospodářské,
- finanční,
- legislativní,
- sociální.

Základní povinnost státu

- zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky;
- ochrana jejích demokratických základů;
- ochrana životů, zdraví, majetkových hodnot.

Bezpečnostní systém České republiky

- musí adekvátně a operativně reagovat na všechny možné a pravděpodobné hrozby a rizika
- musí být schopen koncepčně a dlouhodobě reagovat na měnící se bezpečnostní prostředí.

Cílem každého bezpečnostního systému je

- vytvoření podmínek pro zajištění bezpečnosti státu;
- zajištění ochrany obyvatel;
- prosazení a udržení životních, strategických a dalších významných zájmů státu.

Základními prvky bezpečnostního systému ČR jsou ústavní instituce a činitelé, to znamená prezident republiky, Parlament ČR a vláda (jednotlivé resorty), ale dále i Bezpečnostní rada státu a její stálé pracovní orgány, včetně Ústředního krizového štábu. Nezastupitelnou úlohu v něm zaujímají kraje, obce s rozšířenou působností a obce, ale nelze opomíjet ani podíl právnických a fyzických osob. Tímto je garantováno, že za zajištění základních funkcí státu v běžném stavu, za přípravu státu na krizové situace, ale i za zajištění základních funkcí státu při krizových situacích odpovídají shodné ústavní instituce a činitelé.

Vláda je i při přípravě a řešení krizových situací, včetně stavu ohrožení státu a válečného stavu stále vrcholným orgánem výkonné moci v ČR a její postavení je neměnné. Současně je stále odpovědná Poslanecké sněmovně. Z toho vyplývá, že jestliže vláda v době běžného stavu rozhoduje ve sboru a svá rozhodnutí vydává formou nařízení vlády nebo usnesení vlády, která zavazují všechny členy vlády, ministerstva, jiné ústřední správní úřady, ostatní správní úřady, popřípadě právnické a fyzické osoby (stanoví-li tak zákon), nejinak tomu je i při krizových situacích.

Vláda může vyhlásit nouzový stav. Je-li nebezpečí z prodlení, může nouzový stav vyhlásit předseda vlády a jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší. Vláda po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může požadovat, aby Parlament projednal vládní návrh zákona ve zkráceném jednání. Ve zkráceném jednání, ale nemůže vláda po Parlamentu požadovat projednání návrhu ústavního zákona.

Úkoly ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů při zajišťování bezpečnosti ČR vycházejí z platných zákonů, počínaje „kompetenčním zákonem“ a dalších právních norem, včetně krizového zákona, dále vyplývají z usnesení vlády, z usnesení BRS a v neposlední řadě vyplývají z krizových plánů a plánů obrany. Koordinaci plnění těchto úkolů v rámci ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů zajišťují jejich pracoviště krizového řízení.

V návaznosti na současná rizika a hrozby v oblasti bezpečnosti ČR je BRS koncipována jako orgán pro přípravu opatření v této oblasti, ale současně i pro řešení vzniklé krizové situace. Je orientována na komplexní zajišťování bezpečnosti.

V systému BRS je zařazen také Ústřední krizový štáb, který je podle krizového zákona pracovním orgánem vlády k řešení krizových situací. ÚKŠ není výkonným orgánem, ale pouze předkládá návrhy na řešení krizových situací na schůzi Bezpečnostní rady státu nebo v případě nebezpečí z prodlení přímo vládě. ÚKŠ zejména zabezpečuje operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování stavu realizace opatření přijímaných vládou, ministerstvy a jinými správními úřady k zamezení vzniku nebo řešení vzniklé situace, nebo jiné závažné situace a poskytuje podporu činnosti orgánů krizového řízení územních správních úřadů a orgánům územní samosprávy.

V období mimo povodeň a po dobu povodní je v souladu s platnou legislativou připraven systém povodňových orgánů obcí, obcí s rozšířenou působností (v hl. městě Praze městských částí) a ucelených povodí, zastřešený *Ústřední povodňovou komisí* v gesci ministra životního prostředí. Tyto orgány řídí, kontrolují, koordinují a v případě potřeby ukládají úkoly v celém rozsahu řízení ochrany před povodněmi a informují vládu.

Za účelem předcházení nebezpečným nákazám a jejich zdolávání je v gesci ministra zemědělství vytvářena *Ústřední nákazová komise* jako jeho trvalý poradní orgán a u krajských veterinárních správ jsou vytvářeny nákazové komise.

Ochrana veřejného zdraví při hrozících nebo vzniklých epidemiích je zabezpečována prostřednictvím orgánů veřejného zdraví, kterými jsou především Ministerstvo zdravotnictví a krajské hygienické stanice. Při případném výskytu pandemie je zřizována *zvláštní pracovní skupina při Ministerstvu zdravotnictví*.

Bezpečnostní systém České republiky je vytvořen jako komplexní systém, který zajišťuje bezpečnost ČR ve vzájemné propojenosti a závislosti roviny politické (vnitřní a zahraniční), vojenské, vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatel, hospodářské, finanční, legislativní a sociální. Působí v rámci ČR, ale současně je úzce propojen s NATO a EU, ale i dalšími mezinárodními institucemi (OSN, OBSE), což zabezpečuje jeho kompatibilitu a interoperabilitu s aliančními a s dalšími, ale především evropskými bezpečnostními systémy.

Komplexní chápání pojmu „zajištění bezpečnosti státu“ vychází z bezpečnostních dokumentů ČR, přijatých vládou ČR, ale i z bezpečnostních dokumentů, přijatých na mezinárodní úrovni, především NATO a EU. Komplexní chápání je rovněž zakotveno i v zákonech a dalších návazných právních normách. O správnosti tohoto komplexního chápání nás přesvědčují četné krizové situace vznikající v současnosti jak ve světě, v Evropě, ale i v České republice.

Bezpečnostní systém ČR plně vychází z ústavního pořádku ČR. Jednotlivé prvky bezpečnostního systému ČR jsou centrálně řízeny a koordinovány, případně na jednotlivých úrovních působí i samostatně v rozsahu své působnosti. Celá struktura umožňuje rychlý přechod z normálního do krizového stavu, což současně vytváří předpoklad pro úspěšné, organizované, efektivní a účelné zvládnutí krizové situace.

3. Bezpečnostní rizika a hrozby, typy krizových situací. Identifikace rizik a jejich možných následků

Bezpečnostní rizika a hrozby jsou jevy a procesy, které mohou přímo nebo nepřímo negativně působit na společnost, funkce státu či občany České republiky. Bezpečnostní rizika mohou v některých případech přerůst v bezpečnostní hrozby. Bezpečnostní hrozbou se rozumí situace, která ohrožuje Českou republiku a je způsobilá ji poškodit.

Při zajištění bezpečnosti vychází Česká republika z průběžného identifikování bezpečnostních rizik a hrozeb pro společnost, stát a občany a jejich klasifikace z hlediska aktuálnosti, negativního potenciálu ohrožení zájmů České republiky a míry pravděpodobnosti jejich uskutečnění, a to průběžným získáváním a vyhodnocováním relevantních informací. Bezpečnostní rizika, jimiž může být Česká republika ohrožena, jsou diferencovaná a jejich vznik a působení se prolínají v oblastech civilizační a společenské, politickovojsenské, ekonomické, ekologické a i v oblasti kriminality a organizovaného zločinu.

Bezpečnostní rizika, k jejichž eliminaci budou legitimně použity všechny prostředky státu včetně vojenské síly v omezeném nebo plném rozsahu, klasifikuje Bezpečnostní strategie z hlediska pravděpodobnosti jejich aktivace v hrozby.

Zajišťování bezpečnosti České republiky stále více přesahuje rámec státu. Hrozby překračující hranice států a asymetrické prostředky využívané některými státy a nestátními subjekty nastiňují již dnes obrysy bezpečnostních problémů nového tisíciletí. Eliminace těchto rizik a z nich vyplývajících hrozeb vyžaduje jak cílevědomou a systematickou přípravu samosprávy a státních orgánů, tak i spolupráci mezi státy a činností mezinárodních organizací.

Přehled možných krizových situací je uveden v Harmonogramu přípravy a zpracování krizových plánů, který byl schválen usnesením Bezpečnostní rady státu č. 295 ze dne 14. května 2002.

3.1. Rizika, hrozby a jejich následky

RIZIKO je nežádoucí, negativní odchylka objektu, subjektu, systému, funkce, činnosti, či vazeb. RIZIKO je matematická, statistická, či empirická pravděpodobnost vzniku hrozby. RIZIKO je pravděpodobnou jistotou vzniku hrozby, která bude omezovat, ohrožovat, poškozovat, ničit a devastovat. RIZIKO je neurčitá, abstraktní veličina, protože mu nelze přiřadit konkrétní prostor, čas, ani objekt na který působí. RIZIKO je potenciálním zdrojem hrozby.

Riziko lze tedy subjektivně, matematicky, statisticky, empiricky, či intuitivně vyhodnotit, při zachování objektivity, jako pravděpodobnou jistotu nebo možnost, že riziko vyvolá hrozbu.

HROZBA je událost, či jev, při kterém konkrétní objekt, nebo subjekt je omezen, ohrožen, poškozen, ničen, či devastován. Potenciálním zdrojem hrozeb jsou rizika.

HROZBY nevznikají nahodile, ale vždy v důsledku nějaké příčiny. Působí na objekty, subjekty, funkce, činnosti a systémy. Probíhají vždy v určitém prostoru a čase, různou intenzitou, ale s konkrétními následky.

Faktory hrozby dělíme na fyzikální, chemické, biologické a společenské.

Rizika vyvolávají události, které způsobují ohrožení životů lidí, jejich zdraví, ohrožují a ničí materiální hodnoty, životní prostředí a kulturní hodnoty. HROZBY mohou ohrozit dokonce suverenitu státu a jeho územní celistvost, demokratický státní systém a svobodu občanů. Objekty, subjekty a vazby mezi nimi tvoří systém nebo systémy se svými funkcemi, procesy a jevy.

Rizika tedy mohou vyvolat hrozby, které mohou omezovat, ohrožovat, či ničit objekty, subjekty, činnosti, systémy, funkce, procesy, jevy a činnosti.

HROZBA způsobuje vznik:

- **MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI**
- **KRIZOVÉ SITUACE**

Poškození, či zničení jedné složky systému může znamenat poškození, či zničení dalších složek systému, nebo dokonce přímo poškození, či zničení celého systému. Mohou způsobit narušení, či likvidaci výroby, služeb, nebo problémy v zásobování, narušit výkon veřejné správy.

Obecné rozdělení rizik a hrozeb je důležité z důvodu, abychom riziko dovedli pojmenovat, vymezit jejich vlastnosti a popsat jejich působení. Z hlediska zabezpečení funkcí státu můžeme rizika a hrozby rozdělit na:

- **vnější a vnitřní,**
- **vojenská a nevojenská,**
- **bezpečnostní,**
- **politická (mezinárodněpolitická, vojenskopolitická),**
- **ekonomická (společenskoekonomická),**
- **sociální,**
- **kulturní a náboženská,**
- **ekologická,**
- **civilizační (globalizační).**

Další dělení nebo specifikace, či působení rizika a hrozby:

- z hlediska jejich nebezpečnosti pro člověka a společnost, z hlediska možných následků a z hlediska zabezpečení trvale udržitelného rozvoje;
- z hlediska místa a rozsahu;
- z hlediska času jejich působení a výskytu;
- z hlediska vzniku;
- z hlediska anonimity, či konkretizace;
- z hlediska možných následků (šest stupňů působení hrozby).

Člověk svou podstatou rizika a hrozby jako takové podvědomě odmítá a podceňuje. Nechce uvěřit i přes mnohé osobní zkušenosti, že hrozby ho mohou omezit, ohrozit, poškodit, či zničit zdraví, či dokonce život.

Otázky:

1. Vyjmenujte životní zájmy České republiky.
2. Objasněte strategické zájmy České republiky.
3. Jakou roli sehrává vláda ČR v zabezpečení obrany, bezpečnosti a ochrany státu?
4. Které právní normy zajišťují oblast obrany, bezpečnosti a ochrany?
5. Co tvoří bezpečnostní systém České republiky?
6. Objasněte roli bezpečnostních rad a krizových štábů.
7. Vysvětlete základní prvky bezpečnostního systému České republiky.
8. Vyjmenujte a objasněte krizové stavy.
9. Vyjmenujte bezpečnostní rizika a hrozby České republiky.
10. Objasněte pojem riziko.
11. Objasněte pojem hrozba.
12. Vysvětlete a popište dělení rizik a hrozeb.

Přednáška č. 4. – 5. Krizový management, poslání, principy, cíle, úkoly a opatření. Systém řešení mimořádných událostí a krizových situací.

1. Krizový management

1.1. Bezpečnostní rada

Bezpečnostní rada státu, kraje a bezpečnostní rada určené obce (dále jen „bezpečnostní rada“), která je zřízena v souladu s krizovým zákonem a je **koordinačním orgánem** pro přípravu na řešení krizové situace.

Předsedou bezpečnostní rady státu je předseda vlády, který jmenuje členy bezpečnostní rady státu, bezpečnostní rady kraje je hejtman, který jmenuje členy bezpečnostní rady kraje; předsedou bezpečnostní rady obce určené je starosta příslušné obce, který jmenuje členy bezpečnostní rady obce.

1.1.1. Bezpečnostní rada státu

Projednává možná rizika vzniku krizové situace ve státě, stav připravenosti státu na řešení krizových situací, návrh koncepce ochrany obyvatelstva na území státu, zprávu o stavu monitorovacích, informačních a spojovacích systémů a návrhy rozvoje těchto systémů, finanční zabezpečení přípravy a řešení mimořádných událostí a krizových situací návrhy dohod o spolupráci při řešení krizových situací se sousedními státy a státy EU, dokumenty související s vnitřní a vnější bezpečností státu, s jeho krizovou připraveností a činností integrovaného záchranného systému.

1.1.2. Bezpečnostní rada kraje

Projednává stav připravenosti kraje na řešení krizových situací, krizový plán kraje, havarijní plán kraje, vnější havarijní plány, je-li jejich zpracovatelem kraj, návrh koncepce ochrany obyvatelstva na území kraje a její rozpracování do plánů pro jednotlivá ochranná opatření, zprávu o stavu monitorovacích, informačních a spojovacích systémů na území kraje a návrhy rozvoje těchto systémů, finanční zabezpečení přípravy a řešení mimořádných událostí a krizových situací na území kraje včetně informace o náhradách za omezení vlastnického nebo užívacího práva a poskytnutí pomoci a náhrady škody vzniklé v souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi nebo cvičením při zásahu integrovaného záchranného systému, návrhy dohod o spolupráci při řešení krizových situací s jinými kraji a při poskytování pomoci s územními celky sousedního státu, závěry z kontrol prováděných v rámci prověřování krizové připravenosti kraje, dokumenty související s krizovou připraveností kraje a činností integrovaného záchranného systému v kraji, závěrečnou zprávu o hodnocení krizové situace a přijatých opatřeních a navrhuje způsob odstranění nedostatků a způsob seznámení obcí, právnických a fyzických osob s charakterem ohrožení na území kraje a s krizovými opatřeními.

Posuzuje vždy možná rizika vzniku krizové situace v kraji, dokumentaci obcí, kterým hasičský záchranný sbor kraje uložil povinnost rozpracovat vybrané úkoly krizového plánu

kraje, a roční zprávy o činnosti a připravenosti složek integrovaného záchranného systému v kraji a v případě potřeby navrhuje posílení těchto složek.

1.1.3. Bezpečnostní rada určené obce

Projednává zajištění připravenosti správního obvodu určené obce na krizové situace včetně návrhů opatření, rozpracování úkolů krizového plánu kraje, uložených hasičským záchranným sborem kraje, roční zprávu o stavu prostředků pro varování osob ve správním obvodu určené obce a způsob zajištění náhradního varování, plán evakuace osob z ohroženého území správního obvodu určené obce, zprávu o činnosti a připravenosti složek integrovaného záchranného systému umístěných ve správním obvodu určené obce, návrh objemu finančních prostředků v rozpočtu určené obce, vyčleněných k zajištění přípravy na krizové situace ve správním obvodu určené obce, informaci o financování krizových opatření ve správním obvodu určené obce při vyhlášeném krizovém stavu v uplynulém rozpočtovém roce, způsob seznámení právnických a fyzických osob s charakterem možného ohrožení ve správním obvodu určené obce, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení, způsob shromažďování nezbytných údajů o osobách, které v době krizového stavu přechodně změní pobyt, zprávu o hodnocení krizové situace a přijatých opatřeních, vnější havarijní plán a podmínky nouzového přežití obyvatelstva.

1.2. Krizový štáb

Pokyn ke svolání krizového štábu vydává jeho zřizovatel (předseda vlády, hejtman a starosta) a je svolán v případě, že je vyhlášen krizový stav pro celé území státu nebo pro jeho část dle působnosti orgánu krizového řízení, nebo je vyhlášen stav nebezpečí pro celé území patřící do územní působnosti orgánu krizového řízení kraje nebo pro jeho část, nebo jej zřizovatel použije ke koordinaci záchranných a likvidačních prací, nebo je k tomu vyzván Ministerstvem vnitra při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací, nebo jde o úkol prováděný při cvičení.

Krizový štáb je svoláván operativně, zejména k projednání zásadních záležitostí týkajících se řešení krizové situace, přijetí krizových opatření a přijetí opatření spojených s nezbytným omezením základních práv a svobod v krizové situaci přijatých vládou republiky.

Posuzuje přiměřenost krizových opatření přijatých v určených obcích a navrhuje jejich pozastavení, změnu nebo zrušení. V případě závažných nedostatků v době krizového stavu doporučuje převedení plnění úkolů starosty na zmocněnce.

1.3. Povodňové orgány

Řízení ochrany před povodněmi zabezpečují povodňové orgány. Řízení ochrany před povodněmi zahrnuje přípravu na povodňové situace, řízení, organizaci a kontrolu všech příslušných činností v průběhu povodně a v období následujícím bezprostředně po povodni včetně řízení, organizace a kontroly činnosti ostatních účastníků ochrany před povodněmi. Povodňové orgány se při své činnosti řídí povodňovými plány.

Povodňové orgány dělíme na povodňové orgány obcí – povodňové komise obcí, obcí z rozšířenou působností – povodňové komise obcí z rozšířenou působností, krajů – povodňové komise krajů a ústřední povodňový orgán – Ministerstvo životního prostředí a Ústřední povodňová komise.

1.4. Nákazová komise

Ministr zemědělství zřizuje v dohodě s ústředními orgány státní správy, jimž přísluší některé úkoly související s předcházením vzniku a šíření nebezpečných nákaz a jejich zdoláváním, Ústřední nákazovou komisi jako svůj trvalý poradní orgán.

Ředitel krajské veterinární správy zřizuje nákazovou komisi, která je jeho poradním orgánem.

2. Systém řešení mimořádných událostí a krizových situací.

2.1. Systém řešení mimořádných událostí

Musíme si především uvědomit co to vlastně mimořádná událost je - **škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací** – kdy přesně hovoříme o vzniklé mimořádné události, při jakých situacích se řeší, kdo ji řeší, koordinuje a kdo hradí náklady spojené např. vyžádáním pomoci pro provádění záchranných a likvidačních prací. Systém řešení mimořádné události je obdobný pro zasahující složky integrovaného záchranného systému jako při řešení krizových situací. Činnost správních úřadů je však jiná a hrazení vzniklých škod a náhrad či řešení přestupků je odlišný. Mohou pracovat krizové štáby, ale také nemusí, protože mimořádná událost nebude mít takovou intenci, aby si vyžadovala chod a práci tohoto pracovního orgánu.

2.2. Systém řešení krizových situací

Krizová situace je mimořádná událost, při níž je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. Činnost složek integrovaného záchranného systému je obdobná jako při řešení mimořádných událostí, ale nasazování sil a prostředků bude v daleko větších intencích a bude se ve velké míře dotýkat občanů a jejich práv a svobod. Činnost ministerstev, jiných správních úřadů, krajů a obcí bude daleko aktivnější než v případě řešení mimořádných událostí. Budou pracovat krizové štáby a jejich různé skupiny či komise. Hrazení vzniklých škod, náhrad či řešení přestupků je řešen dle různých zákonů.

Otázky:

1. Bezpečnostní rada státu, kraje a určené obce, složení a jejich rozdílné složení, činnost a její dokumentace.
2. Navrhněte složení krizového štábu kraje nebo určené obce, popište jeho úkoly a úkoly jeho částí při řešení krizové situace. Dokumentace krizového štábu, požadavky na umístění jeho pracoviště a jeho vybavení
3. Vyjmenujte orgány v krizovém řízení ve státní správě a popište jejich činnost.
4. Vyjmenujte orgány v krizovém řízení v územní samosprávě a popište jejich činnost.
5. Vysvětlete systém řešení mimořádných událostí.
6. Vysvětlete systém řešení krizových situací.

Přednáška č. 6. - 8. Rozbor základních a souvisejících právních norem. Úkoly ústředních orgánů a dalších orgánů státní správy při realizaci přípravy opatření na řešení krizových situací, úkoly orgánů kraje a obcí.

1. Rozbor základních a souvisejících právních norem

Orgány (vláda ČR, ministerstva a ostatní správní úřady, Česká národní banka, orgány krajů, obcí a určené orgány s územní působností), které ve prospěch svého zřizovatele zabezpečují analýzu a vyhodnocení možných ohrožení jeho bezpečnosti, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravnými opatřeními a řešením krizových situací.

V této přednášce bude proveden rozbor základních právních předpisů zabývajících se krizovým řízením a dále navazujících či souvisejících právních norem řešící danou problematiku.

Bude se jednat především o:

- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému;
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.;
- zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.;
- zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR;
- zákon č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a vojenských správních úřadech (braný zákon)

na straně základních právních norem a

- zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR;
- zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR;
- zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR;
- zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti;
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení);
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení);
- zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně (úplné znění vyhlášeno jako č. 67/2001 Sb.);
- zákon č. 59/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky;
- zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon);
- zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči (veterinární zákon);
- zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon);
- zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích;
- zákon č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou;
- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví;

- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy (kompetenční zákon);
- zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů;
- zákon č. 19/1997 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní a o změně a doplnění některých zákonů, v platném znění;
- zákon č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o změně živnostenského zákona;
- zákon č. 97/1993 Sb. o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění pozdějších předpisů

na straně souvisejících právní předpisů.

2. Úkoly ústředních orgánů a dalších orgánů státní správy při realizaci přípravy opatření na řešení krizových situací

2.1. Vláda

Vláda při zajišťování připravenosti České republiky na krizové situace ukládá úkoly ostatním orgánům krizového řízení, řídí a kontroluje jejich činnost, určuje ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad pro koordinaci přípravy na řešení konkrétní krizové situace v případě, kdy příslušnost ke koordinující funkci nevyplývá z působnosti stanovených ve zvláštním právním předpisu, zřizuje Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací a při přípravě na krizové situace a při jejich řešení projednává s Českou národní bankou opatření, která se týkají působnosti této banky.

2.2. Ministerstva a jiné správní úřady

Ministerstva a jiné správní úřady (dále jen "správní úřad") k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v oboru své působnosti zřizují pracoviště krizového řízení, zpracovávají plán, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací (dále jen "krizový plán"); krizový plán schvaluje ministr nebo vedoucí správního úřadu, zřizují krizový štáb jako pracovní orgán k řešení krizových situací, jehož složení a úkoly určí ministr nebo vedoucí správního úřadu, zajišťují na základě vyžádání jiného správního úřadu provedení odborných prací vyplývajících z jejich působnosti, poskytují na požádání podklady ministerstvům, krajským úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností, vyžadují prostřednictvím Ministerstva vnitra potřebné podklady od krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a stanovují podřízeným územním správním úřadům povinnost poskytovat na vyžádání podklady pro zpracování krizových plánů krajů.

Správní úřady vedou přehled možných zdrojů rizik, provádějí analýzy ohrožení a v rámci prevence podle zvláštních právních předpisů odstraňují nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace, rozhodují o činnostech k řešení krizových situací a ke zmírnění jejich následků, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak, organizují okamžité opravy nezbytných veřejných zařízení pro přežití obyvatelstva a k zajištění funkčnosti veřejné správy a vytvářejí podmínky pro nouzovou komunikaci ve vztahu k jiným správním úřadům, obcím, právníkům a fyzickým osobám.

3. Úkoly orgánů kraje a obcí při realizaci přípravy opatření na řešení krizových situací

3.1. Kraj a jeho orgány

Orgány kraje zajišťují připravenost kraje na řešení krizových situací.

3.1.1. Hejtman

Řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděné územními správními úřady s krajskou působností, obcemi, právníky a fyzickými osobami a, zřizuje k řešení krizových situací krizový štáb kraje jako svůj pracovní orgán.

3.1.2. Kraj

Kraj, prostřednictvím Hasičského záchranného sboru kraje, který je zřízen podle zvláštního zákona, plní úkoly při přípravě na krizové situace, které nesouvisí s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem a s jejich řešením. Organizuje součinnost mezi správními úřady a obcemi v kraji, zabezpečuje zpracování krizového plánu kraje, který schvaluje hejtman a plní při řešení krizových situací úkoly stanovené vládou, ministerstvy a jinými správními úřady.

3.2. Obec a její orgány

Orgány obce zajišťují připravenost obce na řešení krizových situací.

3.2.1. Starosta

Starosta obce odpovídá za připravenost obce k řešení krizových situací, za údržbu a provoz informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

V době krizového stavu starosta obce zabezpečuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím, nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce, organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce, je oprávněn požádat právníky a fyzické osoby o poskytnutí dobrovolné pomoci, plní úkoly a opatření uvedené v krizovém plánu kraje, zajišťuje organizaci dalších nezbytných opatření a k řešení krizových situací může zřídit krizový štáb obce jako svůj pracovní orgán.

3.2.2. Obecní rada

Při vyhlášení nouzového stavu nebo stavu nebezpečí je obecní rada povinna zajistit provedení krizových opatření v podmínkách obce. Je-li k tomuto účelu nutné vydá nařízení obce.

3.2.3. Obecní úřad

Obecní úřad organizuje přípravu obce na krizové situace, rozpracovává úkoly krizového plánu kraje, pokud jde o obec určenou podle § 15 odst. 4 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon); v tomto případě starosta zřizuje bezpečnostní radu obce (§ 24) a jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací krizový štáb obce, poskytuje hasičskému záchrannému sboru kraje podklady a informace potřebné ke zpracování krizového plánu kraje, shromažďuje údaje o počtu a totožnosti osob, které v době krizového stavu přechodně změnily pobyt a nachází se na správním území obce, a předává tyto údaje krajskému úřadu a do ústřední evidence o přechodných změnách pobytu osob, podílí se na zajištění veřejného pořádku, plní další úkoly stanovené krajským úřadem při přípravě na krizové situace a jejich řešení a seznamuje právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení.

Otázky:

1. Vyjmenujte základní právní předpisy, které se v krizovém řízení používají a něco ve zkratce o nich řekněte.
2. Vyjmenujte některé související právní předpisy, které se v krizovém řízení používají a něco ve zkratce o nich řekněte.
3. Vyjmenujte orgány v krizovém řízení ve státní správě a popište jejich činnost.
4. Vyjmenujte orgány v krizovém řízení v územní samosprávě a popište jejich činnost.

Přednáška č. 9. – 11. Základní funkce státu, význam kritické infrastruktury z hlediska řešení krizových situací. Vývoj a etapy krizové situace, faktory krizových situací. Systém bezpečnostních rad, krizových štábů a povodňových komisí.

1. Základní funkce státu

Veřejná moc je při realizaci krizových opatření oprávněna stanovit fyzickým a právnickým osobám určitá omezení a konkrétní povinnosti. Stanovení určitých omezení a konkrétních povinností tvoří pouze část krizových opatření, jejichž prostřednictvím má být dosaženo jejich účelu. Ten spočívá, pokud možno, v co nejkratším překonání krizového stavu, přičemž časový úsek potřebný k jeho překonání závisí na účinnosti krizových opatření. Za krizových stavů se více než kdy jindy klade důraz na veřejný zájem. Soukromá sféra jednotlivce je potlačena nad míru běžnou za normálních okolností. Ke splnění těchto úkolů je nutné pochopit základní funkce státu a také základní funkce státu za krizových situací, průběh mimořádných událostí a krizových situací a zákonitosti působení hrozeb.

1.1. Základní funkce státu

Činnost státu vždy souvisela na stupni vývoje společnosti, na podmínkách náboženských, historických, územních, politických i ideologických a na ekonomických. Jako fenomén organizované společnosti a v návaznosti na pojmové znaky má však stát určitá obvyklá typická zaměření své činnosti více, či méně odpovídající objektivnímu veřejnému zájmu.

Z hlediska společenského účelu lze funkce státu dělit na:

- a) **regulačně normativní** – stát je stěžejním subjektem, určuje, resp. garantuje stanovení pravidel interakce činitelů veřejného i soukromého práva. Tato pravidla ve formě ústavy, zákonů, ediktů, dekretů, nařízení mají povahu norem, čili předpokládaného standardu chování nebo organizační struktury a jsou buď dobrovolně respektována, nebo je normami předvídané chování mocensky vynucováno.
- b) **organizace služeb veřejného zájmu** – stát vzhledem k uplatňované koncepci širě věcné problematiky garantuje určité činnosti, jež ve veřejném zájmu organizuje, řídí, spravuje (např. v oblastech fiskální, monetární, zdravotní, hygienické, národního vzdělání, vědeckého výzkumu, národní kultury, sociální, kontrolní). Jedná se v řadě případů o typické oblasti veřejné (státní) správy.
- c) **ochrannou (vnitřní a vnější)** – stát je garantem zachování veřejného pořádku, bezpečnosti občanů a jejich majetku, státních zájmů a územní celistvosti a nedotknutelnosti.
- d) **výkonu spravedlnosti** – stát je garantem především funkce arbiterské, tedy nezávislého rozhodování sporů mezi různými veřejnoprávními a soukromoprávními subjekty, zachování

zákonů, odhalování a stíhání trestných činů, výkonu rozhodnutí, včetně funkce nápravně výchovné.

Podstatným znakem výše uvedených funkcí je, že jsou vykonávány ve veřejném zájmu, čili nutně a v některých případech i exkluzivně jako výraz suverenity státu (např. obrany státu, vnější diplomacie, vnitřní bezpečnosti, určení pravidel veřejné hygieny, včetně funkce protiepidemiologické, určení pravidel užívání zbraní uvnitř státu, kontroly jaderné energie, apod). Stát je jejich garantem.

Funkce státu je realizována jeho aparátem (soustavou státních orgánů), institucemi (školy, armáda, bezpečnost, jiná zařízení), v jejich pravomoci a na základě jeho příslušnosti, či z hlediska jejich zákonného zadání.

1.2. Základní funkce státu za krizových situací

Bezpečnostní rada státu usnesením č. 204 ze dne 24. července 2001, bod II/3, uložila ministrowi vnitra do 31. října 2002 zpracovat a projednat ve Výboru pro civilní nouzové plánování materiál „Rozsah základních funkcí státu za krizových situací“.

Výbor pro civilní nouzové plánování usnesením č. 153 z 17. schůze Výboru pro civilní nouzové plánování ze dne 24. září 2002 schválil Rozsah základních funkcí státu za krizových situací.

Zákon č. 12/2002 Sb. o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou a o změně zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o státní pomoci při obnově území) v § 2 odst. (5) „Zásady poskytnutí státní pomoci“ stanovuje majetek sloužící k zabezpečení základních funkcí v území, kterým je majetek ve vlastnictví dotčených osob, který bezprostředně slouží zejména k **zabezpečení dopravní obslužnosti, veřejných telekomunikačních a poštovních služeb, zdravotnických, sociálních a školských služeb, bydlení, zásobování vodou, elektrickou energií, plynem, energetickými surovinami, potravinami, léky a krmivy pro živočišnou výrobu, odvádění odpadních vod, likvidace komunálního odpadu.**

Nařízení vlády č. 339/2002 Sb. ze dne 21. srpna 2002, kterým se provádí zákon č. 12/2002 Sb. v § 2 odst. 1 „Shromažďování podkladů pro rozhodování o státní pomoci“, rozšiřuje oblasti poskytování státní pomoci o oblast zdravotnických služeb, o služby lázní, zřidel a zásobování léky, v oblasti zásobování vodou o regulaci vodních toků, v oblasti zásobování energií o tepelnou energii, v oblasti odpadních vod o čištění odpadních vod.

1.3. Rozsah základních funkcí státu za krizových situací

Činnost státu se projevuje v jeho působení, v zaměřených činnostech tj. v obecných funkcích. Funkce státu lze chápat jako projevy autority státu, jimiž různými prostředky a v různých oblastech života společnosti směřuje k realizaci svého poslání. Stát je právním subjektem, který má svoji organizační strukturu a funkce. Realizaci těchto funkcí zajišťuje právními nástroji, lidskými zdroji, materiálními a finančními prostředky. Stát své některé funkce nevykonává jen prostřednictvím ministerstev a jiných ústředních správních úřadů.

Realizují je také speciálně zřízené správní úřady, kraje, obce a podílejí se na nich i právnické osoby.

Stát je garantem těchto funkcí a tyto funkce jsou realizovány jeho aparátem (soustavou státních orgánů) a institucemi (policie, záchranné sbory, armáda apod.) v jejich působnosti a z hlediska jejich zákonného zmocnění.

Státní orgány a instituce jsou tak praktickým představitelem státní moci a vykonavatelem funkcí státu a to zejména prostřednictvím jednotlivých kompetencí, které jsou jim svěřeny právní normou.

Aby státní správa byla schopna plnit své správní a organizační úkoly v minimální postačující míře i za krizové situace musí vytvářet a udržovat materiální, personální a organizační podmínky, tj. musí pečovat o zachování funkčnosti státní správy a vytvářet podmínky i pro nejnižší stupně výkonu státní správy a samosprávy.

Základní funkce státu za krizových situací je nutné chápat jako komplexní zajištění ochrany zdraví a životů občanů, majetku, životního prostředí, obrany a ochrany samotného státu, tj. zajištění hospodářského a sociálního života státu, jeho zásahu v případě ohrožení, či narušení základních podmínek života, nastartování obnovy a dalšího rozvoje.

2. Význam kritické infrastruktury z hlediska řešení krizových situací. Vývoj a etapy krizové situace, faktory krizových situací

Krizová situace může nastat v důsledku bezprostředního ohrožení svrchovanosti, územní celistvosti, demokratických základů České republiky nebo jsou-li ve značném rozsahu ohroženy vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí anebo je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně. Může vzniknout i v důsledku živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí, které může ohrozit životy, zdraví, majetek, životní prostředí nebo vnitřní pořádek a bezpečnost, či kulturní hodnoty.

Pro zajištění ochrany životů a zdraví občanů, majetku, životního prostředí a státu samotného jsou nutné (ale nikoliv postačující) základní funkce státní správy, vykonávané ministerstvy a ostatními ústředními správními úřady za krizových situací. Aby nejen tyto funkce byly zabezpečeny, je nutné vymezení oblastí „národní kritické infrastruktury“.

Vývoj v současném mezinárodním prostředí a z něho vyplývající nové hrozby pro moderní vyspělé společnosti vytvořily potřebu chápat problém bezpečnosti z širšího hlediska, tj. i z pohledu zachování základních funkcí státu a ochrany životně důležité infrastruktury, dále jen „kritické infrastruktury“.

2.1. Kritická infrastruktura

Kritickou infrastrukturou se rozumí výrobní i nevýrobní systémy, jejichž nefunkčnost by měla vážné dopady na bezpečnost, ekonomiku a zachování nezbytného rozsahu funkcí státu při krizových situacích.

Základní funkce státu je potřebné chápat jako všechny funkce státní a soukromé sféry, které zabezpečují komplexní, tj. i fyzickou (technickou) základnu státu a bez nichž by rovněž i státní správa nemohla fungovat.

Realizace základních funkcí státu musí být zaměřena do následujících oblastí:

- **systém dodávky energií, především elektřiny,**
- **systém dodávky vody a regulace vodních toků,**
- **systém odpadového hospodářství,**
- **přepavní síť,**
- **komunikační a informační systémy,**
- **bankovní a finanční sektor,**
- **nouzové služby (policie, hasičské záchranné sbory, zdravotnictví),**
- **veřejné služby (zásobování potravinami a léky, sociální služby, pohřební služby),**
- **státní správa a samospráva.**

Za základní při zajištění kritické infrastruktury je nutno považovat zajištění :

- spojení,
- průjezdnosti komunikací,
- dodávek elektřiny.

ZA PRIORITNÍ při zajištění kritické infrastruktury je:

- NUTNO POVAŽOVAT ZAJIŠTĚNÍ VÝKONU STÁTNÍ SPRÁVY A SAMOSPRÁVY.

ZA PRIORITNÍ v krizovém managementu v rámci kritické infrastruktury je:

- NUTNO POVAŽOVAT ZAJIŠTĚNÍ ŘEŠENÍ KRIZOVÉ SITUACE – tedy vytvoření podmínek pro krizové štáby na nejnižším stupni výkonu státní správy.

Potřebu zachovat základní funkce státu v době krizových situací nelze chápat pouze jako povinnost pro orgány státní správy a samosprávy, ale jako společný úkol pro všechny subjekty podílející se na fungování životně důležitých oblastí společnosti a to bez ohledu na vlastnické vztahy.

Oblast zachování základních funkcí státu a ochrany kritické infrastruktury je proto považována za výchozí činnost v rámci krizové připravenosti.

2.2. Vývoj a etapy krizové situace

Krizové situace procházejí svým vývojem:

- **předkrizový stav**
možné fáze – omezení – ohrožení;
- **krizový stav**
možné fáze – omezení – ohrožení – poškození – ničení - devastace – existence;
- **pokrizový stav.**

V krizovém managementu je nutné uvědomit, že každá mimořádná událost, či krizová situace prochází svým vývojem, který je ovlivněn řadou faktorů.

2.3. Faktory krizových situací

Faktory krizových situací ovlivňují vlastní řešení mimořádných událostí a krizových situací. Krizové štáby musí vyhodnotit faktory krizových situací při rozhodovacím procesu ve fázi ujasnění řešení mimořádné události nebo krizové situace.

Specifikace faktorů krizových situací:

- **faktor času,**
- **faktor místa,**
- **faktor demografie,**
- **faktor škod, následků a ztrát,**
- **faktor hrozby,**
- **faktor připravenosti systému,**
- **faktor proveditelnosti.**

Otázky:

1. Objasněte základní funkce státu za krizových situací.
2. Popište základní funkce státu za krizových situací.
3. Objasněte pojem kritická infrastruktura.
4. Vysvětlete vývoj krizové situace.
5. Specifikujte faktory krizových situací.

Přednáška č. 12. – 13. Specifika řešení krizových situací v závislosti na potenciálních zdrojích krizových situací

1. Krizové situace a jejich řešení

1. Krizová situace

Krizová situace je mimořádná událost, v jejímž důsledku se vyhláší stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. Jsou při ní ohroženy důležité hodnoty, zájmy a statky státu a jeho občanů a hrozící nebezpečí nelze odvrátit běžnou činností orgánů veřejné moci, ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních a jiných služeb a právnických a jiných osob.

Jedná se zejména o živelní pohromy velkého rozsahu, velké průmyslové havárie, vojenské ohrožení a další mimořádné události velkého rozsahu. Reakce na tyto situace je řešena v oblasti krizového řízení.

2. Krizové řízení

Krizové řízení je souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace.

K tomu, abychom věděli, jaké krizové situace danému území hrozí a tím pádem se na ně připravit slouží analýza rizik. Analýza rizik ujišťuje rozsah ztrát, četnost výskytu a souvislosti faktorů ohrožení. Umožňuje také vyjádřit a modelovat vliv budoucích nepříznivých událostí pomocí měřitelného účinku. Na základě analýzy rizik jsou stanoveny opatření při přípravě a řešení krizových situací a pro obnovu postiženého území.

3. Obecné postupy řešení mimořádných událostí a krizových situací.

Před vznikem

- mít zpracovány plány a scénáře řešení těchto dle analýzy možných situací,
- tyto plány průběžně upřesňovat a aktualizovat,
- provádět nácviky řešení těchto událostí (krizového managementu i zasahujících jednotek),
- udržovat provozuschopné síly a prostředky pro jejich zdolávání,
- v případě neodvratitelnosti vzniku MU vyrozumění potřebných funkcionářů a varování obyvatelstva.

Při vzniku

- vyrozumění funkcionářů odpovídající za její řešení a na základě jejich rozhodnutí vyrozumění dalších osob (krizových štábů, krizových managementů),
- v případě bezprostředního ohrožení varovat obyvatelstvo a poskytnout mu nezbytné informace,
- výjezd jednotek do místa vzniku MU provedení průzkumu, zahájení záchranných a likvidačních prací,

- zpohotovení krizových štábů, krizových managementů,
- analyzování situace, posoudit, zdaje situaci možno zvládnout běžnými prostředky nebo zda je nutno vyhlásit krizový stav,
- v případě nutnosti vyhlášení krizového stavu.

Při řešení

- opatření k zamezení dalšího šíření MU,
- provádění ZLP záchrannými jednotkami,
- v případě potřeby provádět opatření na ochranu obyvatelstva včetně jeho všestranného zabezpečení,
- logistické zabezpečení ZLP a prováděných prací,
- navázání součinnosti s potřebnými organizacemi a okolními regiony,
- aktivace dalších dostupných zdrojů potřebných k řešení situace,
- monitorování, sledování situace, její analyzování a provádění opatření při předpokládaném rozšíření události,
- příjem humanitární pomoci, distribuce potřebným,
- řešení dopadů na infrastrukturu.

Po odeznění

- inventarizace škod, jejich vyčíslení,
- stanovení harmonogramu provádění asanačních prací,
- finanční zajištění náhrad a asanačních prací,
- fakturace náhrad za dodání věcných prostředků,
- zahájení asanačních a obnovovacích prací,
- řešení sociálních dopadů situace (osoby bez přístřeší, osoby bez prostředků, sirotci..),
- postupný návrat normálního života.

2. Potencionální zdroje krizových situací

Každá krizová situace je individuální, žádné dvě krize nejsou stejné mající naprosto identických průběh a následky. Lze u nich ale vytipovat obecné faktory nebo principy, které jsou podobné nebo shodné a které umožňují, abychom se na jejich základě zpracovaly obecné plány těchto situací, které se nazývají typové plány.

1. Typové plány

V české republice bylo na základě hodnocení expertů určeno 24 nepříznivých událostí, které by byly krizovými situace. Na tyto možné události byly zpracovány typové plány. Obsahem typového plánu je:

1. stručný popis krizové situace a možnosti jejího výskytu na území ČR;
2. dopady krizové situace (na životy a zdraví osob, majetku, životní prostředí);
3. předpoklad řešení situace (právní podložení, základní přístupy k řešení připravenosti na krizovou situaci);
4. omezení a překážky pro řešení krizové situace (právními předpisy, mezinárodní omezení);
5. doporučené typové postupy, zásady a opatření pro řešení krizové situace;
6. materiálně technické zabezpečení řešení krizové situace;
7. identifikační doložka o zpracovateli typového plánu.

Tyto plány zpracovávají ministerstva a ostatní orgány státní správy.

2. Charakteristiky krizových situací

Dlouhodobá inverzní situace

Zvýšený výskyt zdravotních obtíží astmatiků i ostatního obyvatelstva – horní cesty dýchací, výskyt depresivních stavů u psychicky citlivých osob. Zhoršení kvality ovzduší, omezení automobilové dopravy, omezení spalovacích procesů v průmyslu, ovlivnění zdravotního stavu zvířat, rostlin a lesů, snížení viditelnosti na komunikacích – zvýšená nehodovost.

Povodně velkého rozsahu

Poškození lidského zdraví, smrt utonutím, poškození až zničení staveb a obydlí, komunikačních sítí, poškození až vyřazení elektrických rozvodů, narušení potrubních systémů (plyn, vodovodní a kanalizační řády, produktovody, atd.), znehodnocení vodních zdrojů, hnilobné a rozkladné procesy – vznik epidemií, narušení skladového hospodářství – potraviny, spotřební zboží, poškození až zničení organických materiálů, textilií, dřeva, aj.

Jiné živelní pohromy velkého rozsahu

Patří sem silné mrazy, rozsáhlé lesní požáry, námrazy, náledí, sněhová kalamita, propad zemských dutin, posun říčního koryta, půdní eroze, bouřky a další elektrické jevy v atmosféře, dlouhotrvající sucha, sesuvy půdy, sněhové a sněhokamenité laviny, vichřice, větrné smrště, zemětřesení.

Epidemie – hromadné nákazy osob

Zásadní ohrožení zdravotního stavu velkého množství obyvatelstva, omezení pracovního procesu a sociálního statusu, strach, obavy, panika, hysterie a jiné psychosociální negativní stavy.

Epityfie – hromadné nákazy polních kultur

Zásadní ohrožení zdravotního stavu kulturních rostlin a zemědělských plodin, snížení potravinové soběstačnosti státu, možný přenos na jiné rostlinné druhy, omezení pracovního procesu, panika a jiné psychosociální negativní stavy.

Epizootie – hromadné nákazy zvířat

Jedná se zejména o aviární influenzu, newcastelskou chorobu drůbeže, klasický mor prasat, slintavku a kulhavku. Zásadní ohrožení zdravotního stavu hospodářských, resp. volně žijících zvířat, možný přenos mezi oběma skupinami zvířat, omezení potravinové soběstačnosti státu, snížení druhové rozmanitosti v přírodě, obavy stres a panika a jiné negativní sociální jevy. Nutnost vyhlášení ochranných pásem.

Radiační havárie

Nadprojektové havárie JE s výronem radioaktivních a toxických látek do okolního prostředí a sídelních aglomerací. Ohrožení lidských životů a zdraví ve velkém rozsahu, ohrožení všech biologických druhů s následkem na kvalitu potravin, znehodnocení vodních zdrojů, omezení dodávek el. proudu, omezení pohybu osob, zničení energetického zdroje, postižení sociální situace ve státě, panika, obavy, hysterie, ztráta kreditu ve světě – poškození pověsti státu, ztráta prestiže, dobrého jména.

Technologické havárie s výronem vybraných nebezpečných chem. látek a přípravků

Ze stacionárních zdrojů nebo v dopravě. Postižení zdravotního stavu obyvatelstva ve velkém rozsahu, nevratné zdravotní změny – intoxikace, poleptání, genetické změny, alergie, postižení funkčnosti lidských orgánů aj., postižení zemědělství.

Jiné technologické havárie velkého rozsahu

Požáry, exploze, destrukce. Postižení zdravotního stavu obyvatelstva ve velkém rozsahu, nezvratné zdravotní změny – mechanické úrazy, postižení pohybového ústrojí, popáleniny, psychické poruchy, aj. Mechanické poruchy staveb, popř. jejich zhroucení, paniky, osoby bez přístřeší.

Narušení hrází významných vodních děl se vznikem zvláštní povodně

Prolomení přehradní hráze může nastat v důsledku špatného geologického průzkumu, rozrušení okolních svahů působením vody, nedodržením stavební technologie, zemětřesením. Dochází ke zničení přehradního tělesa, devastaci svahů přehrady, k obrovským škodám v údolí pod přehradou, ke ztrátám na lidských životech, jsou ničena lidská obydlí, infrastruktura, sítě, komunikace, průmyslové závody, zemědělská produkce, lesní porosty.

Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu

Zhoršení až kolaps ekonomického systému státu, narušení ekonomických vazeb se světem, zhoršení obchodní bilance vůči vnějším trhům (ale i uvnitř státu).

Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu

Dlouhodobé narušení dodávek ropy a ropných produktů ze zahraničí a z domácí produkce, nezvládnutelné standardními mechanismy s celorepublikovým rozsahem a

déletrvajícím průběhem. Dopravní kolaps státu, vydíratelnost státu, zranitelnost státu vojenskými akcemi malého rozsahu, narušení veškerého života státu.

Narušení dodávek energií velkého rozsahu

Jedná se o dodávky elektrické energie, plynu a tepla. Ohrožení průmyslové výroby, dopravních elektrifikovaných systémů (mimo dodávek tepla), narušení sociální situace ve státě, zvýšení počtu negativních sociálních jevů – kriminalita všeho druhu, pokles životní úrovně.

Narušení dodávek potravin velkého rozsahu

Stres, ohrožení života a zdraví spojené se strachem o přežití, projevy paniky a zhoršení psychického stavu postiženého obyvatelstva.

Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu

Rychlé snížení životní úrovně lidí, prudké omezení produkčních schopností (průmysl, zemědělství, služby), nárůst kriminality a jiných negativních sociálních jevů.

Narušení dodávek léčiv a zdravotnického materiálu velkého rozsahu

Prudké zhoršení zdravotního stavu obyvatelstva, zvýšení mortality u části obyvatelstva závislé na pravidelné aplikaci léků, poškození zdravotního stavu obyvatelstva i méně závažnými nemocemi, sociální problémy, kriminalita, aj.

Narušení dopravní soustavy velkého rozsahu

V silniční dopravě a silničním hospodářství významné omezení dopravní kapacity důležitých automobilových tras. Narušení logistických sítí, zhoršení průmyslové činnosti, nedostupnost lékařské péče, postižení všech druhů zásobování.

V drážní dopravě zamezení nebo významné omezení dopravní kapacity důležitých železničních tras. Důsledky jako v silniční dopravě.

V civilním letectví významné omezení letecké přepravy, zejména mezinárodní. Pád letadla na zem s krátkodobým vlivem na okolí havárie.

Ve vnitrozemské vodní dopravě omezení přepravy na vodních cestách.

Narušení komunikačních a informačních systémů

Krátkodobé omezení informačních systémů a narušení obranyschopnosti státu. Krátkodobé problémy v průmyslové, zemědělské výrobě a obchodních vztazích, krátkodobé problémy v činnosti energetických sítí, zdravotnické služby a záchranných systémů.

Migrační vlny velkého rozsahu

Vznikají v důsledku prudkého zhoršení sociální, ekonomické, politické, ekologické a celkové životní situace. Ve snaze zachránit holé životy, resp. holou existenci se dávají ohromná množství lidí do pohybu. Mohou vznikat i snahou obyvatelstva na základě vytvořené ideální představy o bohatství a možnostech vyspělých států řešit svou bezvýhodnou domácí situaci. Dosahuje-li emigrační vlna narůstající a neočekávané intenzity, může značně ztížit situaci tranzitních a cílových zemí a vytvoří značné sociální napětí u domácího obyvatelstva. Mohou se vytvořit značné silné menšiny a komunity, které silně ovlivňují navykly způsob života. Mohou uvést do chodu různá silová hnutí (rasismus, fašismus). Cizí státní příslušníci mohou svým působením citelně ovlivňovat stávající politický systém.

Hromadné postižení osob mimo epidemii

Velké množství úmrtí např. po hromadných haváriích, požárech, násilných vystoupeních – davové scény, pogromy, strach, hysterie, panika, aj.

Narušení zákonnosti velkého rozsahu

Jedná se o násilné sociální pohyby, terorismus, ohrožení extremistickými silami, závažné narušení veřejného pořádku nebo nárůst závažné majetkové a násilné kriminality, soupeření militantních skupin. Dochází ke ztrátám životů, zdraví, majetkovým a ekologickým škodám, šíří se strach, panika, nedůvěra k politickému systému.

Narušení funkčnosti poštovních služeb

Příčinou může být terorismus, sabotáže, poruchy v dodávkách el. energie, pohonných hmot, záplavy, epidemie. Nárůst problémů s doručováním poštovních zásilek.

Otázky :

1. Co je krizová řízení situace, kdy se vyhláší.
2. Pohovořte o obecných postupech řešení mimořádných událostí a krizových situací.
3. Jaký je účel a obsah typového plánu?
4. Jaké jsou možné krizové situace způsobené přírodními vlivy?
5. Jaké jsou možné krizové situace způsobené poruchami technologií?
6. Jaké jsou možné krizové situace způsobené ekonomickými a sociálními faktory?

Přednáška č. 14. Obranné, krizové a havarijní plánování. Současné problémy krizového managementu

1. Obranné plánování

Plánovací proces, jehož cílem je zajistit vojenské schopnosti nutné pro provedení operačních plánů.

Obrana státu je souhrn opatření k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením. Obrana státu zahrnuje výstavbu účinného systému obrany státu, přípravu a použití odpovídajících sil a prostředků a účast v kolektivním obranném systému.

Plánování obrany státu se rozumí soubor plánovaných opatření, vzájemně se ovlivňujících, k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením a ke splnění požadavků na zajišťování obrany státu, zabezpečení mezinárodních smluvních závazků o společné obraně, včetně podílu ozbrojených sil na činnostech mezinárodních organizací ve prospěch míru, účasti na mírových operacích a podílu při záchranných pracích a při plnění humanitárních úkolů. Plán obrany státu tvoří obranné plánování, operační plánování, mobilizační plánování, plánování připravenosti obranného systému státu a plánování příprav k záchranným pracím a k plnění humanitárních úkolů.

2. Krizové plánování

Ucelený soubor postupů, metod a opatření, které věcně příslušné orgány užívají při přípravě na činnosti v krizových situacích a k minimalizaci možných zdrojů krizových situací a jejich škodlivých následků. Dokumentem krizového plánování je krizový plán.

Krizový plán obsahuje souhrn opatření a postupů k řešení krizových situací, tedy souhrn plánovacích, metodických a informačních dokumentů, používaných při rozhodování, řídicí a koordinační činnosti v krizové situaci. Zpracovává se v elektronické a písemné podobě. Zpracovatelem jsou ministerstva, ústřední správní úřady, Česká národní banka a krajské úřady. Určené obce (obce s rozšířenou působností) rozpracovávají vybrané úkoly krizového plánu kraje na podmínky svého správního obvodu. Skládá se ze základní části která obsahuje:

- působnost, odpovědnost a úkoly zpracovatele krizového plánu,
- charakteristiku organizace krizového řízení,
- přehled krizových rizik a zajištění krizových opatření,
- další potřebné podklady a zásady

a přílohové části krizového plánu, která obsahuje:

- přehled sil a prostředků,
- katalog krizových opatření,
- typové plány,

- operační plány,
- plán nezbytných dodávek,
- plán hospodářské mobilizace,
- plán akceschopnosti,
- plány spojení,
- plán MTZ,
- plán zdravotnického zabezpečení,
- mapy rizik a řešení.

Právnické a podnikající fyzické osoby zajišťující opatření vyplývající z krizových plánů zpracovávají Plán krizové připravenosti.

3. Havarijní plánování

Havarijní plán je soubor plánovaných opatření k provádění záchranných a likvidačních prací. Zpracovávají jej krajské úřady (tento úkol za ně plní krajská ředitelství HZS krajů) a je součástí krizového plánu kraje. Obsahuje informační část, operativní část a plány konkrétních činností.

Informační část obsahuje:

- charakteristiku kraje,
- analýzu vzniku mimořádných událostí,
- obecný popis průběhu mimořádných událostí a opatření.

Operativní část:

- síly a prostředky pro záchranné a likvidační práce,
- vyrozumění o mimořádné události, spojení, komunikace a předávání informací veřejnosti,
- monitoring,
- havarijní informační systém,
- asanace jednotlivých druhů mimořádných událostí.

Plány konkrétních činností:

- plán vyrozumění,
- traumatologický plán,
- plán varování obyvatelstva,
- plán ukrytí obyvatelstva,
- plán individuální ochrany obyvatelstva,
- plán evakuace obyvatelstva,
- plán nouzového přežití obyvatelstva,
- plán nouzového přežití obyvatelstva,
- povodňový plán,
- plán ochrany území pod vybranými vodními díly před zvláštními povodněmi,
- plán mimořádných veterinárních opatření,
- plán veřejného pořádku a bezpečnosti,
- plán ochrany kulturních památek,
- plán hygienických a protiepidemiologických opatření,

- plán komunikace s veřejností a sdělovacími prostředky.
Jaderné elektrárny a objekty provozující nebezpečné škodliviny podle zákona č. 59/2006 Sb. zpracovávají pro svůj objekt vnitřní havarijný plán a v zóně havarijního plánování je zpracováván vnější havarijný plán.

4. Současné problémy krizového managementu

- slabá pozornost vedoucích pracovníků organizací, správních úřadů a ostatních organizací této problematice v době běžného stavu, kdy se nic neděje;
- čím dále větší multidisciplinárnost této problematiky;
- po zrušení okresních úřadů není řádně dořešen mezistupeň mezi krajským úřadem a obcemi.

Otázky :

1. Co zahrnuje obranné plánování?
2. Co je to krizové plánování a jaký je obsah krizového plánu?
3. Co řeší havarijný plán a jaký je jeho obsah?

Literatura

MV GRH HZS

- 1) LINHART, P. Některé otázky ochrany společnosti. Praha: MV-GRH HZS ČR, 2005. ISBN 80-86640-43-4.
- 2) PROCHÁZKOVÁ, D. a ŘÍHA, J. Krizové řízení. Praha: MV-GRH HZS ČR, 2004. ISBN 80-86640-30-2.

Univerzita obrany Brno (dříve Vysoká vojenská škola pozemního vojska ve Vyškově)

- 3) Horák, R. Bezpečnostní systém České republiky. Brno : VA Brno, 2003.
- 4) Kolektiv autorů: Krizové řízení. Skripta S 3045 Vojenské vysoké školy pozemního vojska, Vyškov, 2001
- 5) Langer, P., Voznica, P., Novák, V.: Krizové řízení I, II, III. VVŠ PV, Vyškov, 1999
- 6) Urbánek, J.F.: Civilní nouzové plánování. Univerzita obrany. Brno, 2006
- 7) Urbánek, J.F.: Management civilního nouzového plánování. Univerzita obrany, Brno, 2006

Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství

- 8) Šenovský, M., Adamec, V.: Právní rámec krizového managementu - management záchranných akcí. Ostrava, Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství
- 9) ŠENOVSKÝ, M. a ADAMEC, V. Základy krizového managementu. 2. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2004. ISBN 80-86634-44-2.

Zdravotně sociální fakulta JU v ČB

- 10) Navrátil, L. a kol.: Aktuální otázky v problematice krizového řízení. ZSF JU, České Budějovice, 2005, ISBN 80-7040-794-8
- 11) Navrátil, L., Brádka, S.: Úkoly krizového managementu v ochraně obyvatelstva. ZSF JU, České Budějovice, 2006, ISBN 80-7040-881-2

Vysoká škola ekonomická v Praze

- 12) Antušák, E.,Kopecký, Z.: Krizový management. Krizová komunikace. VŠE v Praze, Praha 2005
- 13) Antušák, E.,Kopecký, Z.: Krizový management. Mezinárodní aspekty. VŠE v Praze, Praha 2005. ISBN 80-245-0952-0
- 14) Antušák, E.,Kopecký, Z.: Krizový management. Úvod do teorie. VŠE v Praze, Praha 2005
- 15) Antušák, E.,Kopecký, Z.: Úvod do teorie krizového managementu I. VŠE v Praze, Praha 2003.
- 16) Antušák, E.,Kopecký, Z.: Základy teorie krizového managementu II. VŠE v Praze, Praha 2003
- 17) Antušák, E. a Kopecký, Z.: Úvod do teorie krizového managementu I. Praha: VŠE Praha, 2002. ISBN 80-245-0340-9

Policejní akademie

- 18) Morris B. Busby, Ivo Hrazdíra a kol.: Krizové řízení. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. - 254 s. ISBN 80-7251-027-4
- 19) Dvořák, J., Sýkora, J.: Jak zvládat krizové situace. Praha : PA ČR, 2000.
- 20) Kovárník, L., Názvosloví krizového managementu. In. Bezpečnostní teorie a praxe. Zvláštní číslo. 2. díl. Praha : PA ČR, 2002.
- 21) Veverka, I.: Vybrané kapitoly krizového řízení. 1. vyd. Praha: PA ČR, 2003. 175 s. ISBN 80-7251-126-2
- 22) Veverka, I.: Kvalitativní analýza mimořádných událostí. 1. vyd. Lom u Mostu: Aa/Print, 1995
- 23) Jiří Víšek, Zdeněk Kovařík: Krizové řízení. Praha : Policejní akademie ČR, 2001. - Díl 1

Univerzita Pardubice

- 24) Roudný, R. a Linhart, P. Krizový management I. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2004. ISBN 80-7194-674-5.

Fakulta špeciálneho inžénrstva Žilinská univerzita

- 25) Poledňák, P.: Riešenie krízových situácií prírodného charakteru, FŠI ŽU, Žilina 2003
- 26) Slepecký, J.: Řešení krízových situací. Žilinská univerzita v Žilině, Žilina 2004
- 27) Šimák, L.: Krízový manažment vo verejnej správe, FŠI ŽU, Žilina, 2001

Ostatní

- 28) Buzalka, J., Vybrané otázky teorie krizového manažmentu a civilná obrana. Bratislava : MV SR, 2001
- 29) Horák,R.,Krč,M.,Ondruš,R.,Danielová,L. Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu. Praha: Linde, 2004
- 30) Chaloupka,P., Krizové řízení a integrovaný záchranný systém. Praha : Trivis, 2002
- 31) Janošec, J. a kol.: Bezpečnost a obrana České republiky 2015-2025. Praha, MO ČR-AVIS, 2005
- 32) Janošec, J. a kol.: Bílá kniha o obraně ČR. Brno, ÚSS VA v Brně, 2003
- 33) Pikna, B. Evropská unie - vnitřní a vnější bezpečnost a ochrana základních práv, Praha: Linde, 2002
- 34) Pinka, B.: Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu, Linde, Praha, 2003
- 35) Rektorič Jaroslav a kolektiv: Krizový management ve veřejné správě, teorie a praxe.Ekoproess, s. r. o. Praha. 1. vydání. 2004. ISBN 80-86119-83-1
- 36) Smejkal, V. a Rais K. Řízení rizik. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0198-7.
- 37) Smejkal, V., Rais, K.: Řízení rizik. Grada Publishing, Praha, 2003
- 38) Spáčil, L.: Krizové řízení při zajišťování obrany státu a řešení krizových situací na celostátní úrovni. Vojenská akademie, Brno, 2002
- 39) Spáčil, L.: Krizové řízení v České republice. VA, Brno, 1998
- 40) Zeman, P. Česká bezpečnostní terminologie, Brno: Masarykova univerzita, 2002
- 41) Paláček, M., Vronská, S., Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů s komentářem, Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) s komentářem, Poradce 2003/13, Poradce s.r.o., Český Těšín 2003.

Právní předpisy

Ústava a ústavní zákony:

- » ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů;
- » ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění zákona č. 300/2000 Sb.

Klíčové zákony:

- » zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému;
- » zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.;
- » zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.;
- » zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR;
- » zákon č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a vojenských správních úřadech (braný zákon).

Další právní předpisy:

- » zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR;

- » zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR;
- » zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR;
- » zákon č.129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení);
- » zákon č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení);
- » zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně (úplné znění vyhlášeno jako č.67/2001 Sb.),
zákon č. 59/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými
nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky;
- » zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření
(atomový zákon);
- » zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči (veterinární zákon);
- » zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon);
- » zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích;
- » zákon č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo
jinou pohromou;
- » zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví;
- » zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy
(kompetenční zákon);
- » zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů;
- » zákon č. 19/1997 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických
zbraní a o změně a doplnění některých zákonů, v platném znění;
- » zákon č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem
bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o změně živnostenského
zákona;
- » zákon č. 97/1993 Sb. o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění
pozdějších předpisů;
- » zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících
zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů;
- » zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění
pozdějších předpisů;
- » zákon o státním rozpočtu České republiky na příslušný rok.

Prováděcí předpisy:

- » nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení krizového zákona, ve znění nařízení vlády
č. 36/2003 Sb.;
- » nařízení vlády č. 463/2000 Sb., k provedení zákona o IZS, ve znění nařízení vlády
č. 527/2002 Sb.;
- » nařízení vlády č. 51/2004 Sb., o plánování obrany státu;
- » nařízení vlády č. 6/2000 Sb., kterým se stanoví způsob hodnocení bezpečnostního
programu prevence závažné havárie a bezpečnostní zprávy, obsah ročního plánu
kontrol, postup při provádění kontroly, obsah informace a obsah výsledné zprávy o
kontrole;
- » nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně;
- » nařízení vlády č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany;
- » vyhláška Ministerstva obrany č. 280/1999 Sb. k provedení zákona o zajišťování
obraně ČR, kterou se stanoví postup při uplatňování požadavku na určení věcných
prostředků a jejich převzetí, postup při uplatňování požadavku na určení fyzických
osob k pracovní výpomoci nebo k pracovní povinnosti a kterou se stanoví náležitosti a
vzor dodávacího příkazu, náležitosti a vzor dokladu o převzetí věcného prostředku,

náležitosti a vzor dokladu o vrácení věcného prostředku a náležitosti a vzor povolávacího příkazu, ve znění vyhlášky č. 56/2003 Sb.;

- » vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému;
- » vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva;
- » vyhláška Ministerstva vnitra č. 383/2000 Sb., kterou se stanoví zásady pro stanovení zóny havarijního plánování a rozsah a způsob vypracování vnějšího havarijního plánu pro havárie způsobené vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky;
- » vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 281/2001 Sb., k provedení krizového zákona, ve znění vyhlášky č. 237/2003 Sb.;
- » vyhláška Správy státních hmotných rezerv č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy, ve znění vyhlášky č. 542/2002 Sb.;
- » vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 8/2000 Sb., kterou se stanoví zásady hodnocení rizik závažné havárie, rozsah a způsob zpracování bezpečnostního programu prevence závažné havárie a bezpečnostní zprávy, zpracování vnitřního havarijního plánu, zpracování podkladů pro stanovení zóny havarijního plánování a pro vypracování vnějšího havarijního plánu a rozsah a způsob informací určených veřejnosti a postup při zabezpečování informování veřejnosti v zóně havarijního plánování;
- » vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 167/2001 Sb., o stavech nouze v plynárenství;
- » vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 219/2001 Sb., o postupu v případě hrozícího nebo stávajícího stavu nouze v elektroenergetice;
- » vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 225/2001 Sb., kterou se stanoví postup při vzniku a odstraňování stavu nouze v teplárenství;
- » vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.

Věstník vlády

- » Věstní vlády pro orgány krajů a orgány obcí ze 16. listopadu 2004, Částka 4/2004, 4. Směrnice Ministerstva vnitra ze dne 8. října 2004 č.j.: PO-365/IZS-2004, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje a obce, jeho uvedení do pohotovosti, vedení dokumentace a některé další podrobnosti;
- » Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí z 10. července 2003, Částka 6/2003, Metodická pomůcka Ministerstva vnitra č.j.: PO - 1590/IZS - 2003 ze dne 30. června 2003, kterou se doporučují zásady pro jednotné rozlišování a vymezení preventivních, záchranných, likvidačních a obnovovacích (asanačních) prací spojených s předcházením, řešením a odstraněním následků mimořádných událostí.

Internetové odkazy

Česká republika

- » Ministerstvo vnitra ČR
www.mvcr.cz;
- » Krizové řízení – Portál krizového řízení ČR
www.emergency.cz;
- » Ministerstvo životního prostředí ČR
www.env.cz;
- » Základní informace o činnosti Správy státních hmotných rezerv [on-line].
www.sshr.cz;

Evropská unie

- » EUROPA - Portál Evropské unie
http://europa.eu.int/index_cs.htm ↗
- » EUROPA - Portál Evropské unie - Civil Protection and Environmental Accidents
<http://www.europa.eu.int/comm/environment/civil/index.htm> ↗
- » EUROPA - Portál Evropské unie - Civilian Crisis Management
http://europa.eu.int/comm/external_relations/cpcm/cm.htm ↗
- » Rada Evropské unie
<http://ue.eu.int/showPage.ASP?lang=CS> ↗
- » Rada Evropské unie - tisk - tiskové zprávy
http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?lang=CS&id=339&mode=g&name= ↗
- » EUROPARL - Plenární zasedání
http://www.europarl.eu.int/plenary/default_cs.htm ↗
- » Institute for the Protection and Security of the Citizen
<http://ipsc.jrc.cec.eu.int/> ↗

NATO

- » Ministerstvo obrany - NATO
<http://www.army.cz/scripts/detail.php?pgid=91> ↗

OSN

- » ReliefWeb - Serving the Information Needs of the Humanitarian Relief Community
<http://www.reliefweb.int/w/rwb.nsf> ↗
- » OCHA - United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
<http://ochaonline.un.org/> ↗

Internetové stránky - okolní státy

- » Informační systém krizového řízení SRN
deutsches Notfallvorsorge-Informationssystem - deNIS
<http://www.denis.bund.de/> ↗
- » Úrad civilnej ochrany Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
<http://www.uco.sk/> ↗